

Capitolul XIX. SULFANILAMIDELE

Sulfanilamidele antibacteriene sunt substanțe chimioterapice, derivați ai acidului sulfanilic, utilizate pentru tratarea unui șir de maladii infecțioase.

După activitatea antibacteriană cedează antibioticelor contemporane și sunt mai toxice. Întrucât sunt întrebuințate pe durata mai multor ani, majoritatea microorganismelor au devenit rezistente.

Clasificarea sulfanilamidelor antibacteriene

I. Preparate care se absorb bine din tractul gastrointestinal:

1. *Cu durată scurtă de acțiune (4-6 ore):* sulfanilamidă (Streptocid^R), sulfatiazol (Norsulfazol^R), sulfadimidină (Sulfadimezin^R), sulfaetidol (Etazol^R), sulfacarbamid (Urosulfan^R).
2. *Cu durată lungă de acțiune (12-24 ore):* sulfametoxipiridazină (Sulfapiridazin^R), sulfadimetoxină (Madribon^R).
3. *Cu durată ultralungă de acțiune (până la 7 zile):* sulfametoxipirazină (Sulfalen^R, Kelfizin^R).

II. Preparate care nu se absorb din tractul gastrointestinal: ftalisulfatiazol (Ftalazol^R), sulfaguanidină (Sulgin^R), ftalsulfapiridazină (Ftazin^R).

III. Preparate pentru uz topic: sulfacetamid (Sulfacil sodiu^R, Albucid^R), sulfadiazin sare de argint (Dermazin^R).

IV. Sulfanilamide asociate cu alte preparate:

- A. *Asociate cu acidul salicilic:* salazodin (Salazopiridazin^R), salazodimetoxin, salazosulfapiridin (Sulfasalazin^R);
- B. *Asociate cu trimetoprimul:* co-trimoxazol (Bactrim^R, Biseptol^R), lidaprim, sulfaton, ditrim, poteseptil.

Mecanismul de acțiune. Fiind similari după structura chimică cu acidul paraaminobenzoic (APAB), intră în concurență cu acest metabolit, necesar pentru sinteza acidului folic în celula microbiană. Dereglarea sintezei APAB conduce la modificarea sintezei acizilor nucleici și nucleozidelor, deoarece celula microbiană folosește în loc de APAB sulfanilamidele. Manifestă efect bacteriostatic.

Concomitent cu acțiunea antibacteriană, sulfanilamidele posedă efect antiinflamator moderat, pe contul limitării migrării leucocitelor și stimulării formării glucocorticoizilor.

Spectrul antibacterian. Germenii sensibili la acțiunea sulfanilamidelor sunt *Streptococcus pyogenes*, *Streptococcus pneumoniae*, *H.influenzae*, *Bacillus Ducrey*,

Nocardia, *Actinomyces*, *Chlamidia trachomatis*. Germeii ca *Neisseria meningitidis*, *E. coli* și *Shigella* au devenit rezistenți și sulfanilamidele nu reprezintă o alternativă terapeutică în infecțiile cu acești germeni.

Indicații: Nocardioza, toxoplasmoza, malaria cauzată de *P. falciparum*, rezistent la clorochină, infecții ale căilor respiratorii, urogenitale, intestinale, infecții sexual transmisibile.

Actualmente sulfanilamidele cu acțiune de scurtă durată se utilizează rar. Mai frecvent se întrebunțează preparatele cu durată lungă și ultralungă.

Efecte adverse: reacții alergice, fotosensibilizare, reacții hematologice (leucopenie, arganulocitoză, anemie hipoplasică etc.), hepatotoxicitate, neurotoxicitate, tulburări dispeptice, nefrotoxicitate (cristalurie, hematurie, nefrită).

Contraindicații: heprsensibilitate față de sulfanilamide, furosemid, diuretice tiazidice, inhibitorii carboanhidrazei și derivații sulfonilureei, afecțiuni renale și hepatice.

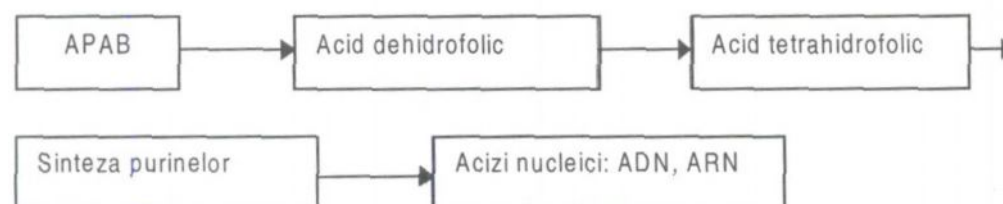
Sulfadimetoxina (*Madribon*[®]) se absoarbe lent din tractul gastrointestinal, se conjugă cu albuminele sanguine, se acumulează în bilă, pătrunde în cavitatea pleurală, traversează lent bariera hematoencefalică. Se elimină cu urina sub formă de glucuronide (de aceea nu provoacă cristalurie).

Ftalilsulfatiazolul (*Ftalazol*[®]) are o durată scurtă de acțiune, practic nu se absoarbe din intestin, unde își manifestă efectul antimicrobian. Se întrebunțează în tratamentul dizenteriei, colitei, enterocolitei, amibiazei.

Sulfacetamidul (*Sulfacil sodiu*[®], *Albucid*[®]) este hidrosolubil și se utilizează extern și parenteral. Este eficient sub formă de picături oftalmice care se folosesc în tratamentul conjunctivitelor, blefaritelor, pentru profilaxia și tratamentul gonoblenoreei la nou-născuți.

Sulfanilamidele asociate cu alte preparate farmacologice

Prezintă interes asocierea sulfanilamidelor cu substanțele care dereglează sinteza purinelor microbiene la diverse etape (vezi schema):

Sulfanilamidele combinate sporesc activitatea antimicrobiană și efectul devine bactericid.

Salazodina (*Salazopiridazin*[®]) este un azocompus al sulfametoxipiridazinei și acidului salicilic care în organism scindează în salazodină și acid 5-aminosalicilic cu acțiune antibacteriană și antiinflamatorie, activitate imunomodulatorie moderată.

Se întrebuițează în tratamentul pacienților cu colită ulceroasă nespecifică, pe fond de dereglări autoimune.

Co-trimoxazolum (*Bactrim^R*, *Biseptol^R*) prezintă un preparat din două componente: sulfometoxazol (preparat sulfanilamid) și trimetoprim. Sulfometoxazolum dereglează sinteza acidului dihidrofolic, iar trimetoprimul anihilează formarea acidului tetrahidrofolic, necesar pentru viabilitatea microorganismelor. Fiecare component aparte exercită acțiune bacteriostatică, iar în asociere – bactericidă. Co-trimoxazolul este activ față de bacteriile rezistente la sulfanilamide.

Indicații: bronșite și pneumonii, abces pulmonar, uretrite, cistite, pielonefrite, colecistite, dizenterie, enterocolită, vaginită, pioderмии, malarie, toxoplasmoză.

Tabelul 59

Sulfanilamide antibacteriene

Nr. d/o	Denumirea preparatului	Forma de prezentare	Mod de administrare
1.	Sulfadimidină, (Sulfadimezină) Sulfadimidinum	Pulbere, comprimate câte 0,25 și 0,5 g	Intern câte 1-2 comprimate de 4-6 ori/zi
2.	Sulfaetidol (Etazol) Sulfaethidolum	Pulbere, comprimate câte 0,25-0,5 g	Intern, câte 1-2 comprimate de 4-6 ori/zi
3.	Sulfametoxipiridazină (sulfapiridazina) Sulfamethoxyprida- zinum	Pulbere, comprimate câte 0,5 g	Intern câte 1-2 comprimate pe zi
4.	Ftalilsulfatiazol (Ftalazol) Phthalylsulfathiazolum	Pulbere, comprimate câte 0,5 g	Adulți, intern fiecare 4 ore câte 1,0 g
5.	Sulfametoxipirazină (Sulfalen) Sulfamethoxyprazinum	Comprimate 0,2 g	Câte un comprimat o dată în 7-10 zile în infecții cronice sau 1 comprimat pe zi în infecții acute cu evoluție supraacută rapidă
6.	Sulfacetamid (Sulfacil sodiu) Sulfacetamide sodium	Pulbere, sol.30% pentru injecții în fiole 5 ml și flacoane 5 și 10 ml. Sol.20% și 30% în tuburi cu picurători 1,5 ml și flacoane 5 și 10 ml. Sol.10% de sulfacil cu metilceluloză. Unguent 30%-10 g	În oftalmologie, picături în sacul conjunctival. I/v încet 2 ori pe zi
7.	Salazodină (Salazopiridazină) Salazodinum	Comprimate și supozitorii 0,5 g. Suspensie 5%, flacoane 2500 ml.	Intern câte 0,5 g de 4 ori pe zi. Rectal câte un supozitoriu 2-4 ori pe zi. Intrarectal câte 20-40 ml de suspensie 1-2 ori pe zi
8.	Co-trimoxazol (Bactrim, Biseptol) Co-trimoxazolum	Comprimate câte 20 în blister	Intern câte 2 comprimate de 2 ori pe zi